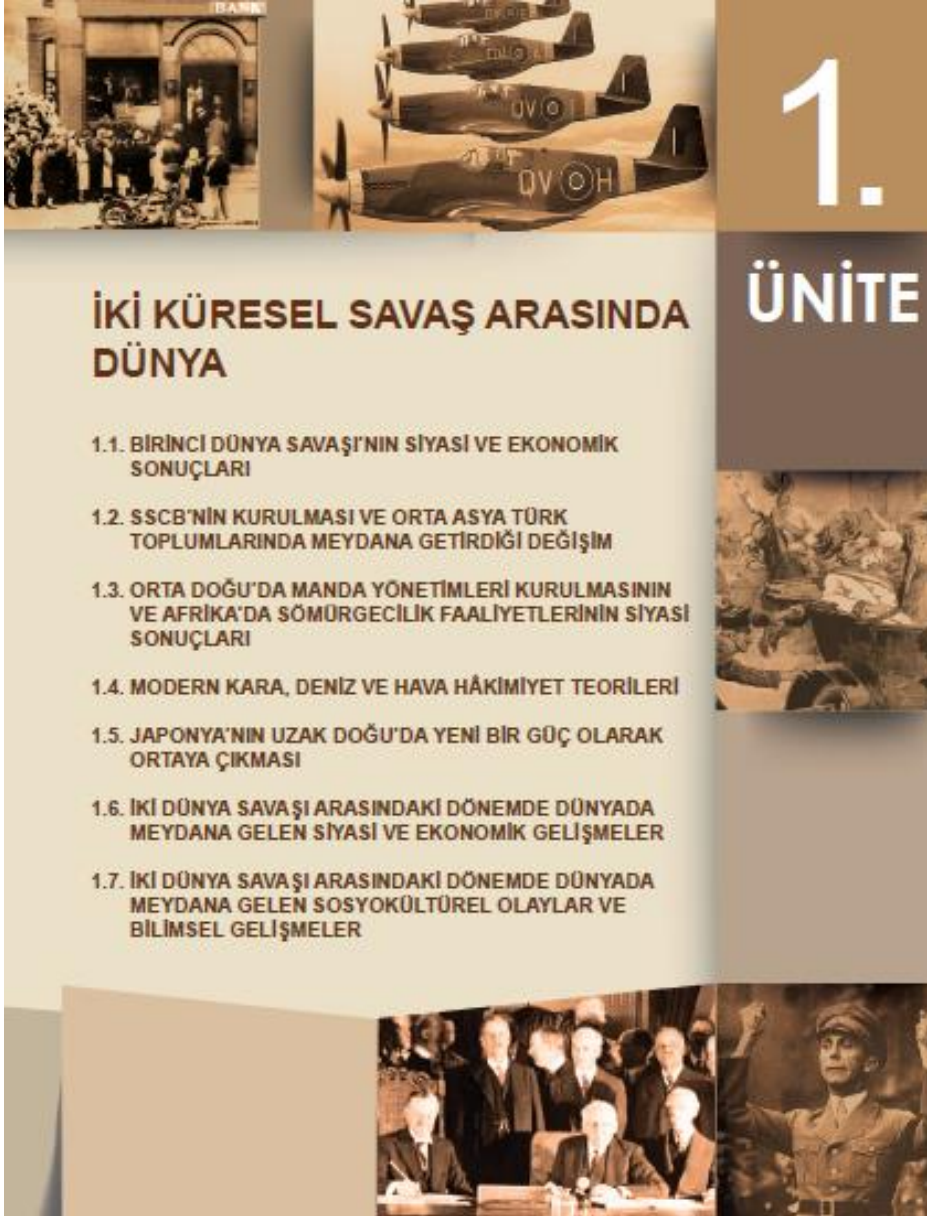

1. ÜNİTE

İKİ KÜRESEL SAVAŞ ARASINDA DÜNYA

- 1.1. BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NIN SİYASİ VE EKONOMİK SONUÇLARI
- 1.2. SSCB'NİN KURULMASI VE ORTA ASYA TÜRK TOPLUMLARINDA MEYDANA GETİRDİĞİ DEĞİŞİM
- 1.3. ORTA DOĞU'DA MANDA YÖNETİMLERİ KURULMASININ VE AFRIKA'DA SÖMÜRGEÇİLİK FAALİYETLERİNİN SİYASİ SONUÇLARI
- 1.4. MODERN KARA, DENİZ VE HAVA HÂKİMİYET TEORİLERİ
- 1.5. JAPONYA'NIN UZAK DOĞU'DA YENİ BİR GÜÇ OLARAK ORTAYA ÇIKMASI
- 1.6. İKİ DÜNYA SAVAŞI ARASINDAKİ DÖNEMDE DÜNYADA MEYDANA GELEN SİYASİ VE EKONOMİK GELİŞMELER
- 1.7. İKİ DÜNYA SAVAŞI ARASINDAKİ DÖNEMDE DÜNYADA MEYDANA GELEN SOSYOKÜLTÜREL OLAYLAR VE BİLİMSEL GELİŞMELER

Konunun videosunu

tariheglencesi

adlı

You Tube

kanalından

seyredebilirsiniz.

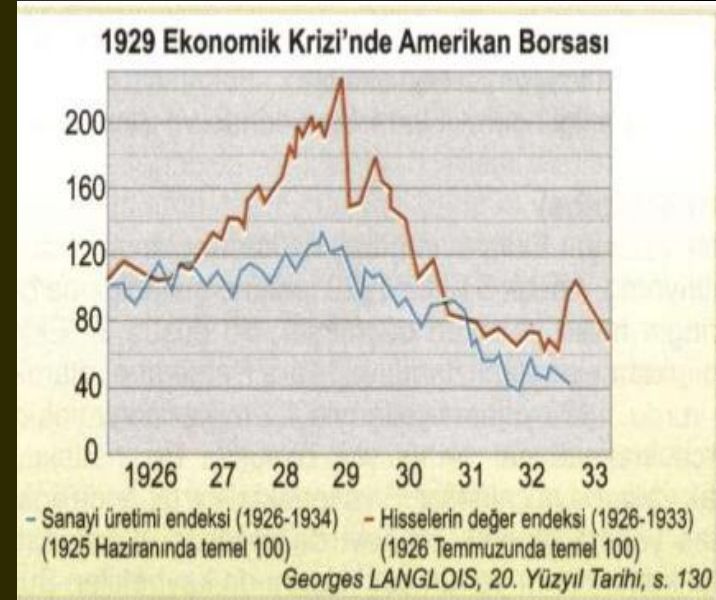
**1929 DÜNYA
EKONOMİK
BUNALIMI**

1929 Dünya Ekonomik Bunalımı

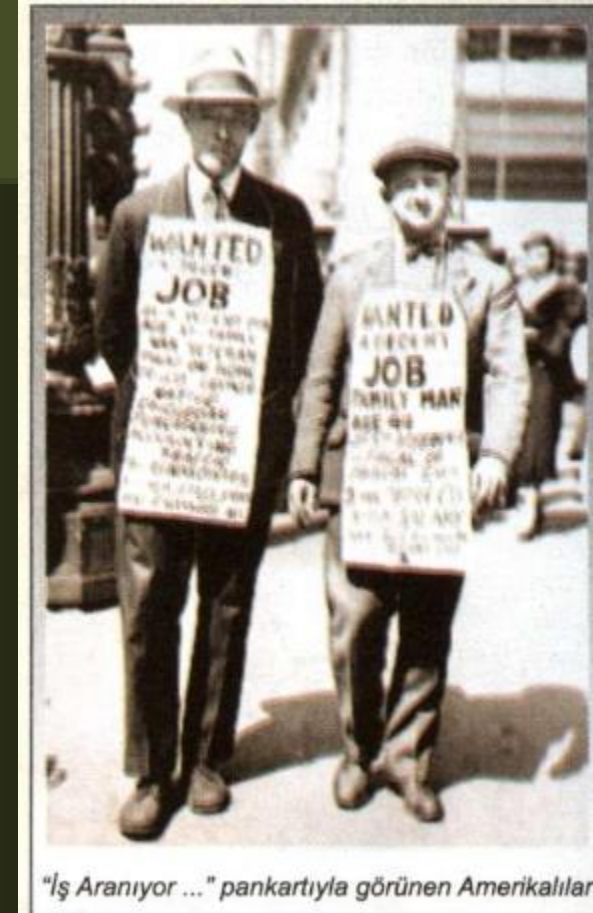
- 1929'da başlayan (etkilerini ancak 1930 yılının sonlarında tam anlamıyla hissettiren) ve 1930'lu yıllar boyunca devam eden ekonomik buhrana verilen isimdir. Buhran, Kuzey Amerika ve Avrupa'yı merkez almasına rağmen, dünyanın geri kalanında da **(özellikle de sanayileşmiş ülkelerde)** yıkıcı etkiler yaratmıştır.

■ Büyük Bunalım en çok sanayileşmiş şehirleri vurmuş, bu kentlerde bir işsizler ve evsizler ordusu yaratmıştır. Bunalımdan etkilenen birçok ülkede inşaat faaliyetleri durmuş; tarım ürünü fiyatlarındaki **%40-60'lık** düşüş, çiftçileri ve kırsal bölge nüfusunu kötü etkilemiştir. Talebin beklenmedik düzeyde düşmesi nedeniyle **madencilik** alanı buhranın en fazla etkilendiği sektörlerden biri olmuştur. **Büyük Bunalım** farklı ülkelerde farklı tarihlerde sona ermiştir.

- Dünyayı bu denli etkileyen büyük bunalımı sebep ve sonuçları ile anlayabilmek için öncelikle I. Dünya Savaşı sonrasında dünyada oluşan ekonomik ve sosyal koşulları göz önünde bulundurmak gerekir.
- I. Dünya Savaşı dolaylı ya da doğrudan tüm dünyayı etkilemekle beraber, savaş sonrasında oluşan dünya tablosundaki en önemli figürler gerek yaşadıkları değişimler gerek dünya ekonomisine etkilerinden dolayı Amerika, İngiltere ve Almanya oldu.

"İş Aranıyor ..." pankartıyla görünen Amerikalılar

- Dünyayı etkileyen pek çok olay üzerinde olduğu gibi bu olayın da sebepleri üzerinde çok sayıda araştırmalar ve değişik yorumlar yapıldı ancak bunların genelinde yer alan ortak birkaç sebebi **şöyle sıralayabiliriz:**

- **Birincisi; Amerika'daki şirketlerin mali güçleriydi.** 1870li yıllarda Amerika'da irili ufaklı pek çok şirket varken I. Dünya Savaşı'nın getirdiği zorluklar karşısında küçük şirketler birleşmek zorunda kalmış ve savaş sonrasında tekeller oluşturmuşlardır. **Öyle ki 1929 yılına gelindiğinde Amerikan ekonomisinin %50'si üzerinde söz sahibi olan holding sayısı 200 kadardı.** Bu da tek bir holdingin bile iflasının ekonomiyi sarsmaya yeteceğini gösteriyordu.

- **İkinci bir sebep de bankaların kötü yapılanmış olmasıydı.** Bankaların sermaye esaslarını, rezerv ve kredi oranlarını belirleyen yasalar yoktu.

www.tarihglencesi.com

Kriz döneminde birçok insan evsiz kalmıştı.

- Üçüncü bir sebebin de, başkan Hoover yönetiminin ekonomi alanındaki tecrübesizliği olduğu söylenebilir. Bu düşüncenin savunucularına göre başkan Hoover yönetimi 20'lerde hüküm süren liberal ekonomi anlayışına göre ekonomiye devlet müdahalesi yapmamayı uygun görmüştü. Ancak 29 krizine müdahale etmemenin toplumsal maliyeti çok büyük olmuştur. Daha sonraları başkan müdahaleye karar verdiğinde ise hem çok geç olmuştur hem de müdahale başarılı değildi.

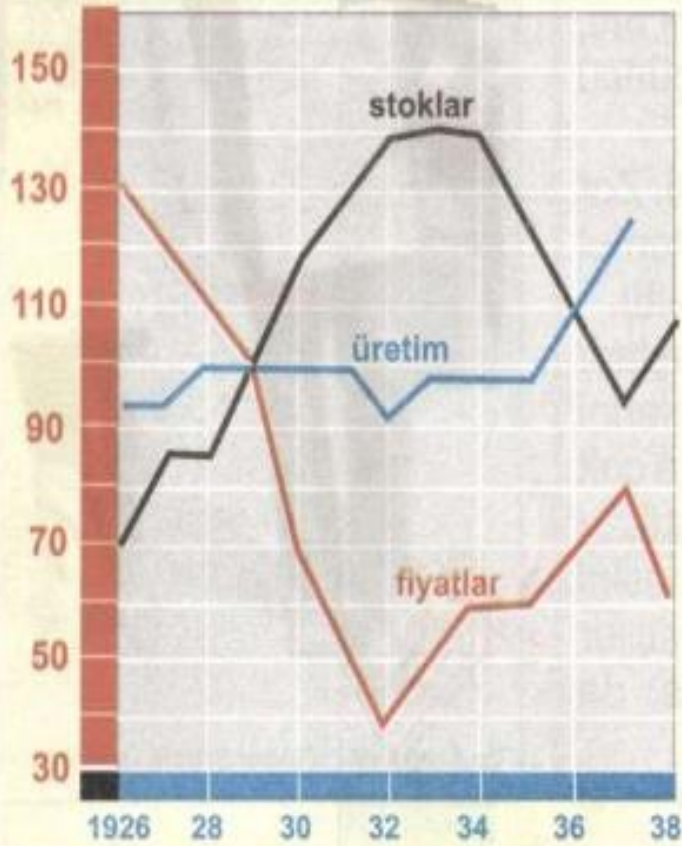
- Vurgulanması gereken son sebep ise; başta da belirtildiği gibi Amerika'nın dünya üzerindeki **net kreditor olmasıydı**. Amerika hesapsızca vermiş olduğu kredileri geri alamadı.
- Ayrıca İngiltere'de para birimi poundun aşırı değer kazanması , ihracatta düşüşe ve ekonominin bozulmasına yol açtı. Almanya ise savaş tazminatlarını ödemek için karşılıksız para basmış bu da **hiperenflasyona (aşırı enflasyon)** yol açmıştı.

Krizin Patlak Veriři: Kara Perşembe

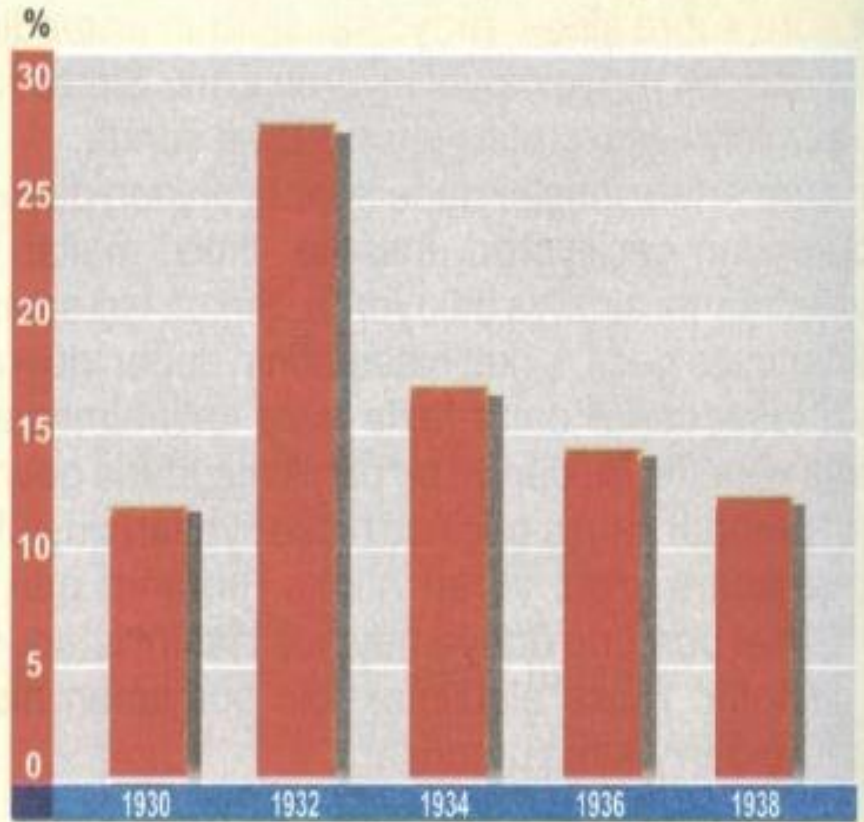
- New York Borsası 1928 yılının başından 29 yılı Ekim ayının başına kadar olan süreçte gittikçe yükseliyor ve yüksek fiyat/kazanç oranı getiriyordu. Ancak 3 Ekim 1929 tarihine gelindiğinde, yukarıda sayılan sebepler doğrultusunda borsanın ilerlemesi durmuş hatta birkaç büyük holdingin hisse senetleri düşmüştü.

- Bu düşüş 21 Ekim günü yabancı yatırımcıların kağıtlarını ellerinden çıkarmalarıyla hızlandı ve “Kara Perşembe” olarak anılan **24 Ekim 1929 Perşembe günü** borsa dibe vurdu. 1929 yılının fiyatlarıyla **4.2** milyar dolar yok oldu.

Dünyada sanayii üretimi

Dünyada işsizlik

Times Dünya Tarih Atlası, s. 266

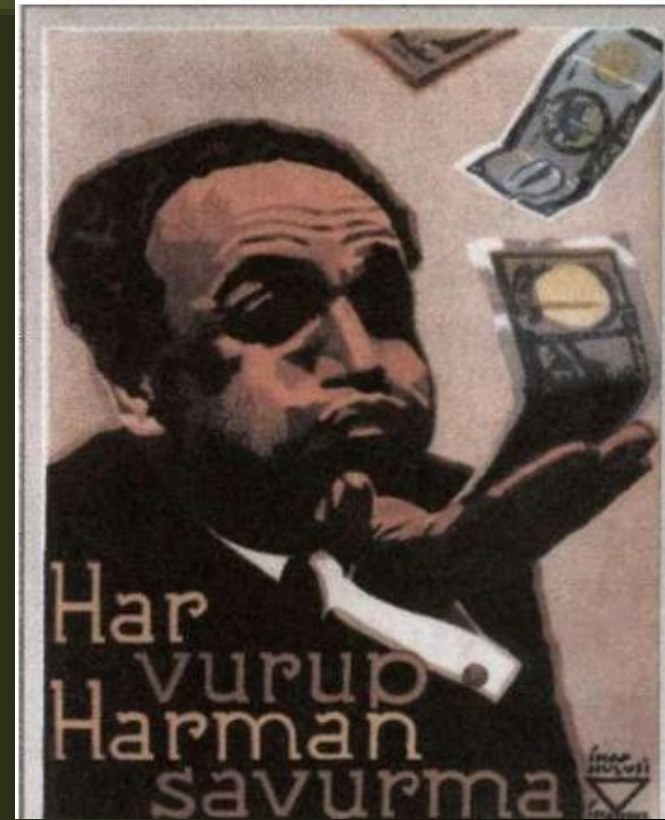
Krizin Sonuçları

- Kriz en çok sanayileşmiş şehirleri vurmuş, bu kentlerde b "işsizler ve evsizler ordusu" oluşturmıştır. Bunalımda etkilenen birçok ülkede inşaat faaliyetleri durmuş; tarım ürünü fiyatlarındaki % 40-60'lık düşüş, çiftçileri ve kırsal bölge nüfusunu kötü etkilemiştir. Talebin beklenmedik düzeyde düşmesi nedeniyle madencilik alanı krizin en fazla etkilendiği sektörlerden biri olmuştur.

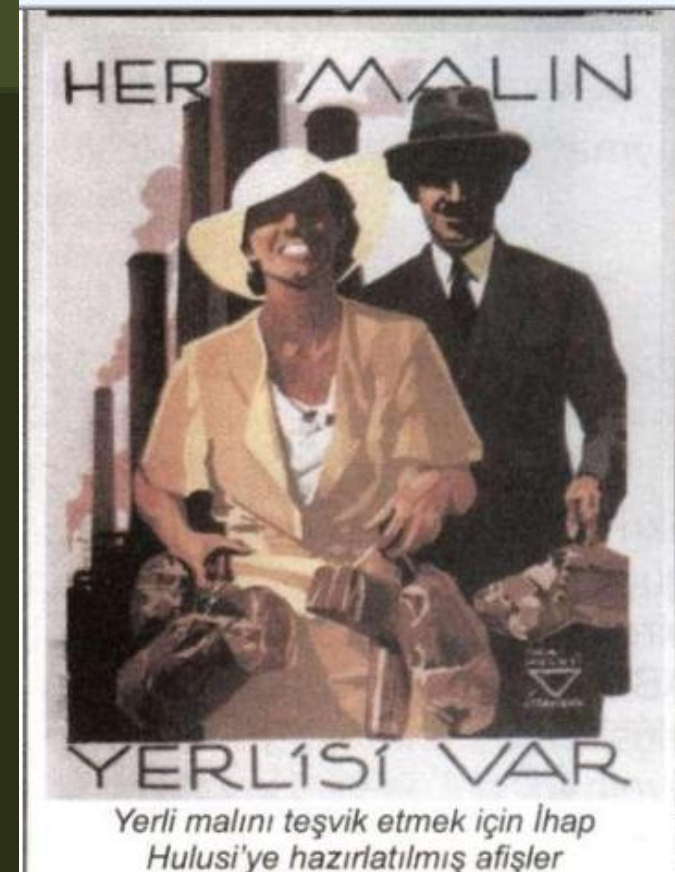
- Ekonomik kriz dünyada 50 milyon insanın işsiz kalmasına, yeryüzündeki toplam üretimin % 42 oranında ve dünya ticaretinin de % 65 oranında azalmasına sebep olmuştur. 1929 yılına kadar dünyada oluşan diğer krizlere bakıldığında dünya ticaretinin en fazla % 7 oranında düştüğü düşünülürse 1929 bunalımının ne derece etkili olduğu görülebilir. Ekonomik kriz farklı ülkelerde değişik tarihlerde sona ermiştir.

Türkiye'ye Etkileri

- Türkiye 1929 bunalımı karşısında, kalkınmasını sağlayabilmek için ihracat ve ithalatını artırmak zorundaydı, Türkiye Cumhuriyeti bunu sağlayabilmek için çeşitli politikalar izledi.
- Türkiye 1933' de dış ödemelerde uygulamasına başlanan kliring ve takas sistemini uyguladı. Bilindiği gibi, kliring sistemi malını alanın, malını alma ilkesine dayanır. Bu sistemde ithalat ihracata bağlandığından, ihracat teşvik edilmiş olur.

Nitekim,Türk Hükümeti mümkün olduğu kadar bütün ülkelerle **kliring ve takas anlaşması** yapmaya çaba harcadı ve Türkiye ile ticaret ve ödeme anlaşması yapan ülkelerden, ithalata öncelik tanıdı. Ayrıca ihrac mallarının standardizasyonuna önem verilerek ,ihracat bu yönden de teşvik edildi. Yerli malı kullanmak teşvik edildi. Yerli malları haftası ilan edildi.

■ **Almanya'daki Hiper Enflasyonun Siyasi ve Sosyal Sonuçları**

- Versay sonrası Almanya'da iç siyasi çekişmeler ve ekonominin bozulması, durumu içinden çıkılmaz bir hâle soktu. Almanya'da Bolşeviklerin kışkırtmaları sonucu Alman sosyal demokratları ile mevcut iktidar yanlıları arasında çatışmalar yaşandı. 1919'da isyana dönüşen çatışmaları 1920'de darbe girişimi takip etti.

- Siyasi istikrarsızlık ve kaos öncesinde Versay Antlaşması'ndan doğan tamirat borçlarının ödenmeye başlanması mevcut ekonomik durumu daha da kötüleştirdi. Bu durum **hiper (yüksek) enflasyona** neden oldu. Yüksek enflasyonun getirdiği ağır koşullar, Almanya'nın iç düzenindeki bunalımı daha da artırdı. Ülke çapında grevler yapıldı. **Aç kalan insanlar yağmacılığa başladı.** Almanya'nın alım gücü ve üretim kapasitesi azaldı.

tariheglencesi

Kanalıma abone olup, destek olabilirsiniz.